

Hoofdstuk 7:

Radiodistributie (“net tot distributie aan huis van radio-omroep”, distributie van radio-omroep”) en chronologisch overzicht van de voornaamste radiodistributiebedrijven

1. Definitie en wettelijke bepalingen

Omdat radiobezitters op eenvoudige wijze aan radiodistributie konden doen door bijvoorbeeld een luidspreker te installeren bij burelen diende dit gereguleerd te worden. Het eigen toestel fungeerde op deze manier als “centrale ontvangstpost” waarmee radio-uitzendingen werden “doorgegeven”. Radiodistributie bood mogelijkheden om het medium radio in de huiskamers te brengen van degenen die zich (nog) geen omroepontvanger konden permitteren of bood uitkomst in streken waar de ontvangst slecht was. Anderzijds plaveide ze de weg voor toepassingen zoals televisiedistributie. Het principe had zowel voor- als nadelen (zie infra).

Het Koninklijk Besluit van 25 oktober 1930 stipuleerde dat voor de inrichting van een net toestemming verleend diende te worden door de minister van Telegrafien en Telefonen. De voorwaarden werden door hem bepaald (art.1)¹. Daarnaast werd machtiging enkel verleend aan personen of groepen met de Belgische nationaliteit. Daarbij dienden zij, net als het N.I.R. het algemeen nut of belang te dienen (art. 3, paragraaf 1). Private radio-elektrische mededelingen dienden geheim te worden gehouden. Enkel gesproken en muzikale uitzendingen en tijdseinen van het N.I.R. mochten worden doorgegeven (art 3., paragraaf 3.)

Een machtiging beperkte zich tot een gemeente, een deel ervan of een groep naburige gemeenten. Dit impliceerde echter geen “carte blanche” tot monopolievorming (art.3, paragraaf 4). Wijzigingen aan de inrichting (verhoging van het vermogen van de versterker, totstandbrenging van nieuwe distributiewegen, etc.) waren verboden zonder een nieuwe machtiging van de bevoegde minister (art. 3, paragraaf 5). De duur was vastgelegd op drie

¹ Le Moniteur Belge, 9 november 1930, Ministerie van Posterijen, Telegrafien en Telefonen, Distributie aan huis van radio-omroep, p. 5981

jaar, maar kon verlengd worden (art. 4). De staat bleef echter voorzichtig en eigende zich het recht toe om een inrichting deels of in haar geheel af te kopen (art. 5)².

Indien het technisch mogelijk was diende de abonnee de keuze te hebben om gelijktijdig naar een Frans- of een Nederlandstalig programma, uitgezonden door het N.I.R., te kunnen luisteren. In de volksmond werd dit Brussel Frans of Brussel Vlaams genoemd. In het Duits landsgedeelte gold hetzelfde principe. Men diende de uitzendingen die door het N.I.R. in het Duits verzorgd werden te ontvangen. Voor de tweede post werd vastgelegd dat de abonnee de keuze moest hebben tussen Franstalige en Nederlandstalige uitzendingen (art 6)³.

Het contract met de abonnee mocht slechts 1 jaar bedragen en kon niet verlengd worden door stilzwijgende toestemming. Men mocht zich wel gelijktijdig aansluiten op een ander net of een omroepontvanger aanschaffen (art.14)⁴. Op die manier werd de radio-elektrische nijverheid enigszins gespaard van een grote daling in de vraag naar toestellen. Het spreekt voor zich dat zowel de abonnees als de doorgevers onderworpen waren aan de radiotaks ingevoerd met de wet van 20 juni 1930. Iedere woning verbonden met een distributienet diende 60 frank te betalen. In hotels, kosthuizen en dergelijke was elke kamer of appartement met radiodistributie verbonden onderworpen aan een taks van 30 frank (art.25)⁵.

Met de Koninklijke Besluiten van 7 mei 1932, 30 juni 1934 en 12 november 1934 werden wijzigingen aangebracht. Vanaf 1934 was het verplicht om alle programma's van het N.I.R. door te geven. De doorgever was wel gemachtigd het programma (deels) aan te vullen met uitzendingen van buitenlandse zenders. In dat geval waren enkel muzikale, sportieve en artistieke uitzendingen toegestaan. Daarenboven mochten ze niet in strijd zijn met de wetten, de openbare orde, de goede zeden of kwetsend voor andermans overtuiging of beledigend voor een vreemde staat (art 3). Indien dit het geval was kon de bevoegde minister uitzendingen of gedeelten ervan verbieden⁶.

² Le Moniteur Belge, 9 november 1930, Ministerie van Posterijen, Telegrafien en Telefonen, Distributie aan huis van radio-omroep, p. 5982

³ Le Moniteur Belge, 9 november 1930, Ministerie van Posterijen, Telegrafien en Telefonen, Distributie aan huis van radio-omroep, p. 5983

⁴ Le Moniteur Belge, 9 november 1930, Ministerie van Posterijen, Telegrafien en Telefonen, Distributie aan huis van radio-omroep, p. 5983

⁵ Le Moniteur Belge, 29 maart 1931, Ministerie van Posterijen, Telegrafien en Telefonen, Distributie aan huis van radio-omroep, p. 1719

⁶ Le Moniteur Belge, 12 december 1934, Koninklijk Besluit. Distributie aan huis van Radio-omroep., pp. 6557-6566

2. Radiodistributie en popularisering

Het medium radio was in de jaren dertig reeds wijdverspreid, maar ondanks de doorbraak van het medium naar een massapubliek konden veel gezinnen zich nog geen radio-toestel veroorloven. Meestal ging men luisteren bij kennissen of op café. Om de mindere gegoeden ook te laten genieten van een kwaliteitsvol geluid bedacht men de radiodistributie, een systeem waarbij een centrale in verbinding stond met luidsprekers of een koptelefoon in de huiskamers.

Indien men over een krachtig toestel beschikte en daar meerdere luidsprekers op aansloot, in huis of bij de burens, dan deed men aan radiodistributie. Vroege experimenten in België waren de toepassingen van luidsprekers aangesloten op radio of grammofoon in de ziekenzalen van het Borgerhoutse Gasthuis in de provincie Antwerpen met de bedoeling de patiënten te verstrooien.

De oorsprong van de commerciële radiodistributie is te zoeken in Nederland. In **1924**, te Koog aan de Zaan, kwam een zekere Banking op het idee om dit principe toe te passen bij zijn burens. Een aansluiting kostte Fl. 27,5 en het maandabonnement slechts FL. 1,50. Bankings kreeg al snel navolging en er ontstond een uitgebreid netwerk dat uitgebraat werd door diverse maatschappijen.

Ondanks de stipulatie in de wet van 1930 op de radiodistributie dat de eigenaars de Belgische nationaliteit dienden te bezitten werden veel bedrijven opgericht met Nederlands kapitaal. Bij de Belgische radiofabrikanten stuitte dit op veel verzet.

3. Distributie-systemen

Bij de hoogfrequente distributie bereikten gewone radiogolven de luisteraar langs de bestaande (vb. het lichtnet) of nieuw aangelegde draadverbindingen. Dit systeem werd hoofdzakelijk in de Verenigde Staten toegepast waar de telefoon- en netstroomleidingen hoofdzakelijk bovengronds met palen werden getrokken. De laagfrequente distributie maakte gebruik van een centrale ontvanger die de opgevangen golven detecteerde en vervolgens laagfrequent naar de luidsprekers van de abonnees doorstuurde.

Laagfrequente distributie via de netstroom gaf problemen omdat de frequentie van 50 perioden van de netwisselstroom in de luidspreker hoorbaar was. Bovendien diende men een apparaat bestaande uit detector en laagfrequente versterking aanwenden. Een manier

van de laagfrequente toepassing was distributie via het telefoonnet omdat telefoonlijnen een groot gedeelte van de dag niet in gebruik waren. Toepassingen hiervan vond men o.m. in Den Haag en Rotterdam. In laatstgenoemde Nederlandse stad maakte men echter gebruik van de reservetelefoonkabels. Ook andere bestaande kabels zoals die voor brandmelding en metingen konden in gebruik genomen. Indien ze aangewend werden als hoofdkabel kon men via bovengrondse verbindingen andere gedeeltes van de stad en naburige gemeenten bedienen. Om de distributie tot luidsprekersterkte op te voeren was echter de installatie van een kleine versterker in de huiskamer nodig. Particuliere ondernemingen konden echter niet van de bestaande bekabeling gebruik maken. Men ontwikkelde een geaard loden kabelnet dat langs de huizen werd gespannen. Het was ingedeeld in secties die elk in verbinding stonden met een centrale. De stam- en hoofdkabels bestonden meestal uit drie of vier dubbeldraden die de ontvangst van 4 verschillende programma's toeliet. Deze kabels werden dan verbonden met de huizen van de abonnees. Investeringskosten waren duur en overstegen in de meeste gevallen de startkapitalen van radio-elektrische ondernemingen.

Waar de radiodistributiemaatschappijen geen officieel karakter vertoonden konden particulieren die dit hinderlijk vonden protest aantekenen tegen deze bekabeling. In Lier waren bijvoorbeeld gevallen bekend waar kabels doorgesneden of in kortsluiting werden gebracht. Iedere abonnee werd in de woning een programmakiezer ter beschikking gesteld, vaak een in bakeliet uitgevoerde aansluitdoos met drie of vier luidsprekercontacten en potentiometer voor de geluidssterkteregeling. De luidspreker diende door de distributiemaatschappij te worden goedgekeurd, maar men kon de abonnees niet verplichten er één bij hen aan te kopen⁷.

⁷ VAN DYCK, "Hoe radiodistributie verwezenlijkt wordt", Radioboek 1934, p. 383- 386

4. Radiodistributie in het buitenland

De radiodistributiecentrales kenden het meeste succes bij onze noorderburen en kende rond 1926-1927 grote uitbreiding, een periode waarin radiotoestellen nog duur en gecompliceerd waren. Begin 1934 telde Nederland reeds meer radiodistributieabonnementen dan radiobezitters. Het verschil bedroeg circa 100.000.⁸

In Duitsland was “*drahtfunk*” vóór 1933 reeds in verschillende streken doorgedrongen. Vanaf 1933 maakte het nazi-régime werk van de fabricatie van goedkope radio's, de zogenaamde “*Volksempfänger*”, die de stem van het Derde Rijk zouden gaan vormen. Voor sommige lagere bevolgingsklassen lag dit toestel evenwel nog steeds buiten het bereik. Dr. Ing. Paul Klein schreef eind 1933: “*heden wordt algemeen getracht , in huizen-blokken, bijzonder in die streken, waar onze armste volksgenooten wonen, radio-centralen in te richten. Zóó zullen er nog velen voor wie de goedkope “volksontvanger”, nog te duur is, omroepluisteraar worden*”⁹.” In het Derde Rijk werd het telefoonnet aangewend. Eind 1933 zorgde een schakeling ervoor dat de luidspreker niet meer diende uitgeschakeld te worden tijdens telefoongesprekken. De belangrijkste sanatoria en ziekenhuizen werden eveneens uitgerust met een distributienet en een sterke centrale ontvanger¹⁰.

In Engeland werden rond 1927-1928 de eerste radiocentrales opgericht. Eind september naderde men de kaap van dertig. Het waren hoofdzakelijk private ondernemingen die door de plaatselijke overheden meestal een vergunning en monopolie toegestaan werd¹¹.

In Zwitserland en de U.S.S.R (in enkele grote steden zoals Moskou en Leningrad) werd de radiodistributie door de staat ingericht en uitgebaut¹².

⁸ Op. Cit. VAN DYCK, “Radiodistributie in andere landen”, Radioboek 1934, p. 386

⁹ VAN DYCK, (Red.), “De radiodistributie in andere landen”, Radioboek 1934, p. 386

¹⁰ VAN DYCK (Red.), “De radiodistributie in andere landen”, Radioboek 1934, p. 387

¹¹ VAN DYCK (Red.), “De radiodistributie in andere landen”, Radioboek 1934, p. 387

¹² VAN DYCK (Red.), “De radiodistributie in andere landen”, Radioboek 1934, p. 387

5. De Belgische commerciële radiodistributie

5.1. Late doorbraak

De Radiodistributie vond in België pas laat ingang. Pas rond 1933, drie jaar na het Koninklijk Besluit op de distributie van radio-omroep, kwam het tot een doorbraak: *“sindsdien hebben wij de oprichting der distributiemaatschappijen, in de kolommen van het Staatsblad, letterlijk als paddestoelen uit den grond zien verschijnen”* [...] ¹³. Desondanks was de doorbraak niet spectaculair te noemen ¹⁴. In 1933 telde men amper 1.859 distributieabonnementen ¹⁵. Zij betaalden net als radiobezitters radiotaks ¹⁶. Het eerste radiodistributienet werd aangelegd in Sint-Niklaas-Waas. Ook in de Gentse agglomeratie, Kortrijk, Roeselaere, Antwerpen en randgemeenten, Hasselt, St.-Truiden, Diest en Leuven werden kabelnetten gelegd ¹⁷. Met het Koninklijk Besluit van 12 november 1934 werden de radiodistributiebedrijven ingeschakeld bij de inning van de taksen: *“la redevance est à charge de l’abonné: elle est payable entre les mains du distributeur par anticipation et par mois...”* (art.16) ¹⁸. Deze regeling bleef tot na de Tweede Wereldoorlog van kracht.

Omstreeks 1935-1937 bleek de stroom van nieuwe maatschappijen reeds te zijn opgedroogd, hetgeen duidelijk af te leiden valt uit de publicaties in het Belgisch Staatsblad. Tussen 1935 en 1939 waren er 31 netten met een vergunning, maar ze werden niet allemaal uitgebaat. Vermoedelijk had dit te maken met de nationaliteitenkwestie. In 1938 bereikte men met 30.251 abonnees een hoogtepunt. Het jaar nadien zakte het aantal terug tot 26.312.

¹³ VAN DYCK (Red.), “Wat is radiodistributie”, radioboek 1934, p. 382

¹⁴ SCHROEVEN C (vert. A. Bancroft), Consumer expenditure in interwar Belgium: the reconstruction of a database, Brussel, Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Comité Economische Geschiedenis, 1994, pp. 211-212

¹⁵ Jaarverslagen van de Regie voor Telegrafen en Telefoenen, Brussel, 1933-1939

¹⁶ VAN DYCK (Red.), “Radiodistributie in andere landen”, p. 386

¹⁷ Radio- en televisiedistributie: 1993, Op. Cit. p. 8

¹⁸ Op.Cit. www.mers.be (Het geld van de Omroep: 1930-1939)

Tabel 1: vergunde radiodistributienetten en abonnees

Jaar	aantal vergunde netten	Aantal netten in dienst	Aantal abonnees ¹⁹
1933	-	-	1.859
1934	-	-	7.771
1935	31	21	13.153
1936	31	25	20.396
1937	31	27	26.751
1938	31	27	30.251
1939	31	27	26.312

5.2. Geen onverdeeld succes

Radiodistributie werd echter minder interessant toen de prijzen van radiotoestellen en betalingsvoorwaarden gunstiger werden. Een degelijk radiotoestel, zoals het “sigarenkistje”, was rond 1934 verkrijgbaar voor de prijs van 1.000 Belgische frank. Betalingen konden bovendien gespreid worden in maandelijks schijven (12-15-18 en zelfs 24 maanden!). Een aansluiting op de radiodistributie kostte minimaal 150 frank en het abonnement 1 frank per dag (365 frank per jaar). Voor een luidspreker van een gemiddelde kwaliteit diende men begin jaren dertig minstens 250 à 300 frank neer te tellen. De initiële kosten bedroegen minstens 400 frank, de jaarlijkse kosten, inclusief luistertaks (60 frank), ongeveer 445 frank. De programmakeuze was echter beperkt en de ontvangstkwaliteit bleef ruim onder die van een omroepontvanger.²⁰ Rond '34 waren er aldus nog niet veel gemeentes die bediend werden door radiodistributie. Bij een eventuele verhuizing was er dus veel kans dat de liefhebber zich dan toch genoodzaakt zag een toestel aan te schaffen.

De radiodistributie kende niet overal even fervente aanhangers. In sommige gemeenten werden draden doorgesneden of in kortsluiting gebracht. Tegenstanders vonden dat de draden gevel, tuin of straat ontsierden. Bovendien stoorden de kabels van de radiodistributie de ontvangst van een omroepontvanger en fungeerden ze als geleider van industriële storingen, vooral wanneer ze zich in de nabijheid van de antenne bevonden. Het ministerieel besluit van 24 augustus 1932 schreef voor dat alles voorzien moest worden om de “*stoornissen welke de exploitatie van de radiodistributie aan het elektrisch of radio-elektrisch*

¹⁹ Jaarverslagen van de Regie voor Telegrafen en Telefoenen, Brussel, 1933-1939

²⁰ VAN DYCK (Red.), “Voor en tegen”, Radioboek 1934, p. 388

verkeer van de Staat en van de Regie kan veroorzaken te vermijden²¹.” Ook het Koninklijk besluit van 5 november schoot tekort. Er werden geen nijverheidsstoringen *opgewekt*, maar *voortgeplant*²². Het aanbrengen van smoorspoelen in de distributiedraden, het aarden van de elektrische middenaftakking van deze spoelen en de mantel van de verbindingen onder lood leggen kon evenwel uitkomst bieden.

De Société Belge Radioelectrique en andere radioproducenten zagen in de radiodistributie dan weer een bedreiging voor de verkoop van radiotoestellen en de werkgelegenheid. Men benadrukte met klem de belangrijkheid van de radionijverheid in 's lands welvaart: *“daarentegen bevindt zich de Belgische radionijverheid, die ten koste der allergrootste moeite er in gelukt is den vreemden uit te schakelen: deze vertegenwoordigt inderdaad nog slechts 5% van het nationaal verbruik. Het zakencijfer der radionijverheid bedraagt zowat 500 miljoen per jaar”*²³. De radionijverheid stelde te Brussel volgens SBR (on) rechtstreeks circa meer dan 12.000 gespecialiseerde arbeiders te werk. Ook in de handel en dienstverlening verdienden veel mensen hun dagelijks brood: groothandelaars, radiowinkels, handelsreizigers, reparateurs, meubelmakers en dergelijke. Voorts was de radio voor de drukkers en lithografen een belangrijke bron van inkomsten door het drukwerk van programma's en aankondigingen in kranten en weekbladen. Volgens de grootse radioproducent van het land zou de radiodistributie in een periode van crisis en werkloosheid enkel banen doen sneuvelen. De S.B.R. beweerde dat de distributie met drie of vier man zonder moeite tienduizenden klanten kon bedienen. Ook de elektriciteitsmaatschappijen waren op hun hoede. De radio deed het stroomverbruik toenemen, maar dat was ook toe te schrijven aan de late verlichting van de huiskamers.

Er ontstond een hevige polemiek naar aanleiding van de plannen van het Brusselse gemeentebestuur voor de uitbouw van een intercommunale voor radiodistributie in de Brusselse agglomeratie. Eind december 1936 had de Brusselse gemeenteraad een ontwerp voor radiodistributie met een krappe meerderheid goedgekeurd (36 tegenover 30 stemmen). In de overige gemeenten was de kwestie in 1937 aan de orde. Sommige hadden reeds negatief gestemd. De Société Belge Radio-électrique legde de verantwoordelijkheid bij de overheid: *“de werkduur op 40 uren brengen om iedereen aan den kost te verzekeren, en terzelfdertijd werkloosheid verwekken is heelemaal onlogisch. Terzelfdertijd schade berokke-*

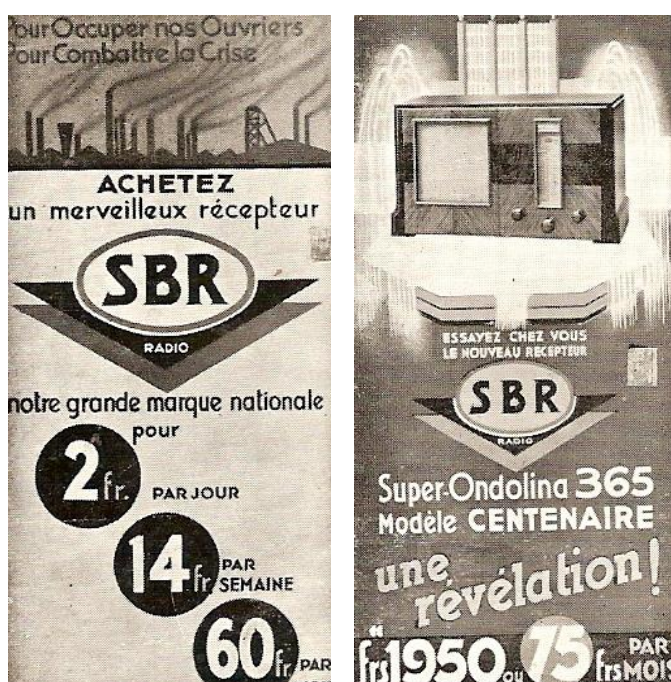
²¹ VAN DYCK (Red.), “Voor en tegen”, Radioboek 1934, p. 389

²² VAN DYCK (Red.), « Voor en tegen », Radioboek 1934, p. 389

²³ SBR-RADIO, “De radiodistributie”, februari 1937, p. 1

nen aan een nieuwe nijverheid, onontbeerlijk tot 's lands verdediging is nog minder verdedigbaar”!²⁴.

De Société Belge Radio-électrique probeerde de radiodistributie te boycotten door goedkopere radiotoestellen aan te bieden en termijnbetaling te promoten. Er werd de radiohandel kosteloos affiches verstrekt die opgesteld waren in beide landstalen. De S.B.R. schreef in haar tijdschrift: “3 suggestieve aanplakbrieven die u zullen toelaten de Radiodistributie daadwerkelijk te bestrijden. Behoudt hen de beste plaats voor in uw winkel-
raam, uw verkoop zal er bij winnen. Maakt ruimschoots gebruik van onze financieringsdienst die U de grootste voordeelen aanbiedt zonder eenig risico van uwentwege”²⁵.

Links: SBR haalde de crisis als argument aan om de mensen aan te zetten een radiotoestel te kopen en daarmee ook de radiodistributie te bestrijden. “om onze arbeiders werk te geven en de crisis te bestrijden”. Het Jubileummodel “centenaire”, gemodelleerd naar het eeuwfeestpaleis op de Heizel te Brussel, werd in 1935 aangeboden voor 1950 frank of 75 frank per maand. Het model was op toepasselijke wijze gemodelleerd naar het “eeuwfeestpaleis op de Heizel te Brussel, de site van de wereldtentoonstelling.

(SBR-RADIO, augustus 1935)

Er werd bovendien geklaagd dat de radiodistributiecentrales de spelregels niet naleefden. Naast privé-personen werkten ook de gemeentebesturen rechtstreeks of onrechtstreeks mee aan intercommunale radiodistributienetwerken. La Radio-Industrie schreef: “ces initiatives viennent bouleverser complètement les notions qu’ont les citoyens du rôle des administrations communales dans la gestion du bien commun de la collectivité. Assurer la bonne marche des services publics dont usent les citoyens et leur faire payer le coût par des taxes et des contributions, c’est dans l’ordre. Créer des intercommunales pour assurer mieux, en commun et à moindre prix d’autres services, sont encore des initiatives qu’il faut

²⁴ SBR-RADIO, “De radiodistributie, februari 1937, p. 2

²⁵ SBR-RADIO, publiciteit, augustus 1935 (nummer 1)

approuver »²⁶. De gemeentebesturen gingen het privé-initiatief beconcurreren. Het gevaar bestond er echter in dat beide initiatieven leidden tot regionale monopolievorming, waarbij 1 bedrijf verschillende gemeenten bediende.

Er verschenen echter geen bevestigingen van het plan voor de Brusselse intercommunale voor radiodistributie in de *Moniteur Belge-Belgisch Staatsblad*. Men kan dan ook stellen dat het plan dode letter bleef. Het initiatief stootte op teveel verzet van de Brusselse middenstand en de radionijverheid. Immers, veel constructeurs van radio-elektrisch materiaal, agenten en buitenlandse firma's waren gevestigd in de hoofdstad. In Charleroi slaagde men er echter in om begin 1936 een gelijkaardig plan tot uitvoering te brengen

De meeste radiofabrikanten waagden zich vanzelfsprekend ook niet aan een dergelijke onderneming. Uitzonderingen waren **R.B.C.** (Tongeren), **Philips Radio Belge** en de **Bell Telephone** (Antwerpen). Voor laatstgenoemde onderneming was de productie van radio-toestellen immers niet de enige activiteit.

6. Televisiedistributie en andere vooruitstrevende ideeën.

Eind '33 begin '34 gingen reeds stemmen op om via de radiodistributie televisie-uitzendingen in de huiskamers te brengen! In die tijd dacht men dat voor het tegelijkertijd ontvangen van klank en beeld twee ontvangtoestellen noodzakelijk waren, hetgeen perspectieven bood aan de nijverheid. De radiodistributie kon evenwel aangewend worden voor uitzenden van televisieprogramma's, terwijl een radiotoestel de klank kon opvangen. Nog vooruitstrevender was de idee van het doorsturen van films vanuit een centrale met behulp van distributie. In Rusland was daar toen al succesvol mee geëxperimenteerd.²⁷ Op televisie zouden de Belgen echter tot 1953 moeten wachten. Kabeltelevisie zou er pas in 1973 komen.

²⁶ La Radio-Industrie., Revue professionnelle Indépendante de la T.S.F., de la télévision et des industries connexes., La Radio-distribution et les communes, janvier 1937

²⁷ VAN DYCK., "Radiodistributie en televisie" Radio jaarboek, 1934, p. 389

7. Chronologisch overzicht van de voornaamste Radio-distributiebedrijven

7.1. Methodologische inleiding

Na de oprichting van het N.I.R. in 1930 schoten de radiodistributiebedrijven niet onmiddellijk als paddestoelen in diverse steden en gemeenten uit de grond. Het begin was aarzelend geweest. Pas eind '32 valt er een opgang waar te nemen. Ze impliceerden immers een ernstige bedreiging voor de radiofabrikanten en werden dubbelzinnig benaderd. Eén centrale kon honderden gezinnen bedienen.

Toelating tot oprichting van een maatschappij, hetzij een naamloze vennootschap, coöperatieve of intercommunale maatschappij, geschiedde na een Ministerieel Besluit (P.T.T.) en werd bekrachtigd door publicatie in het Belgisch Staatsblad-Moniteur Belge. Opvallend is dat naast nieuwe maatschappijen ook elektriciteitsmaatschappijen hun graantje probeerden mee te pikken van de opgang van de radio. Dit was trouwens het geval in vrijwel de volledige elektrische en telefonische sector. Veelal waren het private ondernemingen, maar soms nam de gemeente in de vorm van een intercommunale het initiatief tot de oprichting van een radiodistributienetwerk.

De radiodistributiebedrijven worden chronologisch behandeld met vermelding van de steden of gemeenten die - indien bekend - werden opgenomen in het netwerk. Hun ontstaan, groei en evolutie kon gereconstrueerd worden aan de hand van de publicaties in de Moniteur Belge-Belgisch Staatsblad (machtigingen) en de bijlages m.b.t. de handelsvennootschappen. Het overzicht vormt net als in de andere hoofdstukken een repertorium.

8. 1930

8.1. Radio-Distributie/ Radio-Distribution (1930-1931)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Auderghemschelaan 61-63 te Etterbeek bij Brussel, werd gesticht op **1 februari 1930** voor notaris Edmond Ingeveld te Elsene. Het was een maatschappij met een sterk Nederlandse inslag. De oprichters waren de ondernemers Jacobus van Gerve en Jan Bol (Amsterdam), Bernardus-Johannes Veldhuis (Etterbeek), commercieel ingenieur Louis Wolter (Schaerbeek), boekhouder Hubert-Cornelis-Joannes van Genhoven (Amsterdam), boekhouder Gustave-Jean Rooms (Etterbeek) en werktuigkundige Jean-François Stauttner (Tervurenschelaan te Sint-Pieters-Woluwe).

Het doel was: [...] *“het verkrijgen van vergunningen voor de oprichting van radio-distributiecentralesexploitatie daarvan, ’t zij direkt of door derde, de vervaardiging of de aankoop van de daarvoor in aanmerking komende toestellen en onderdeelen en den handel daarin, genomen in den ruimsten zin”*[...] ²⁸.

Het kapitaal was vastgelegd op 100.000 frank, verdeeld in 100 aandelen van 1.000 frank. Daarnaast werden nog 10 oprichtersaandelen uitgegeven zonder waardebepaling en toegekend aan B.-J. Veldhuis, J. Bol, J. Van Gerve en L. Wolter als beloning voor initiatief en compensatie van gemaakte onkosten. Van Gerve nam 24 aandelen voor zijn rekening, gevolgd door Bol (23), Veldhuis (24), Wolter (24) Van Genhoven (3), Rooms (1) en Stauttner (1) ²⁹.

De maatschappij verkreeg geen toelating en werd op **27 november 1931** ontbonden ³⁰.

²⁸ Annexes au Moniteur Belge de 1930, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 1836, pp. 1542-1543

²⁹ Annexes au Moniteur Belge de 1930, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 1836, p. 1543

³⁰ Annexes au Moniteur Belge de 1931, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 15964, p. 1980

8.2. Algemeene Radio-Exploitation/ Entreprises Générales de la Radio (1930-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Cederlaan 14 te Wilrijk werd gesticht op **22 november 1930** voor notaris Xavier Gheysens te Antwerpen. Betrokken bij de oprichting waren: de handelaars Hendrik Stenger (Nieuwe Weg 22, Amsterdam) en Gysbert van Harten (Stationstraat 53, Amersfoort), ingenieur Willem Meyer (Cederlaan 14, Antwerpen) dienstoverste Benoit Spanjaard (Berckenlaan 57, Wilrijk), ingenieur Frits De Vries (Cederlaan 11, Wilrijk), ingenieur Lucien Renonckel (Cederlaan 11, Wilrijk) en bediende Gaston Artus (Keyserstraat 52, Antwerpen).

Het maatschappelijk doel luidde: [...] *“den aankoop, verkoop, verhuring, constructie, reparatie, enz. en alle verdere commerciaale en/of technieke verhandelingen van radio apparaten en hunne onderdeelen, van radioposten voor het opnemen en het doorzenden van woord, muziek, klank, beeld, enz. en hunne onderdelen, plaatsing van zend- en ontvangstoestellen voor radioverbindingen, inrichting en uitbating van radiodistributie over heel België, in een woord de handel en industrie van al wat kan betrek hebben met de radiotelegraphie, radiotelefonie en andere radioverbindingen”* [...] ³¹.

Het maatschappelijk kapitaal was vastgelegd op 100.000 frank, vertegenwoordigd door 100 aandelen van 1000 frank en onderschreven door H. Stenger (47), G. van Harten (47), W. Meyer (2), B. Spanjaard (1), F. De Vries (1), L. Renonckel (1) en G. Artus (1) ³².

In 1931 en 1932 leed men 7.259.50 frank verlies ³³.

³¹ Annexes au Moniteur Belge de 1930, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 1626, p. 1909

³² Annexes au Moniteur Belge de 1930, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 1626, p. 1910

³³ Annexes au Moniteur Belge de 1935, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 7735, p. 2732

9. 1931

9.1. Société anonyme de Distribution à Domicile de la Radiodiffusion (Radiomicile), (1931-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Groote Steenweg 75 te Berchem-Antwerpen, werd gesticht op **4 februari 1931** voor notaris Victor Deckers³⁴.

Het kapitaal bedroeg 100.000 frank, vertegenwoordigd door 100 aandelen van 1.000 frank. De aandeelhouders waren majoor op rust Charles Cosyn (Grande Chaussée 75, Berchem, 50 aandelen), afgevaardigd bestuurder van de Etablissements Lamm Bros Maurice Lamm (Haringrode 68, Antwerpen, 10 aandelen), fondé de pouvoirs Phillip Lamm (Rue de Haringrode 68, 10 aandelen), Henri-Guillaume Trousselot (Tweede Jan van Der Heydenstraat, Amsterdam, 10 aandelen), directeur van de maatschappij Henri Trousselot (Rue des Cinq-Coins 7, Berchem, 10 aandelen) en handelaar en licentiaat in de handelswetenschappen Victor Lebrun (Rue Gramme 25, Antwerpen, 10 aandelen).

Deze N.V. verkreeg na een Ministerieel Besluit van **24 oktober 1932** toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie³⁵.

Op 24 april 1933 werd het kapitaal opgetrokken tot 1 miljoen frank. De aandeelhouders waren: La Banque Union financière de Anvers (400), C. Cosyn (180), H.-G. Trousselot (90), H. Trousselot (110) en H. Gerth (Appololaan 3, Amsterdam, 120)³⁶.

³⁴ Annexes au Moniteur Belge de 1932, premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, p. 1592, acte 2176

³⁵ Le Moniteur Belge, 19 november 1932, Ministerie van P.T.T., p. 6244

³⁶ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 6641, p. 2207

9.2. Sobera-Sobedis (Société Belge de Radiodiffusion et de Radiodistribution - Belgische Maatschappij voor Radio-omroep en Radio-distributie) (1931-).

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Verdussenstraat 28 te Antwerpen, werd gesticht op **1 april 1931** voor notaris en doctor in de rechten Arthur-Jules-Jean Theunen te Antwerpen. Bij de oprichting waren betrokken: ingenieur en bestuurder van de maatschappij Charles Contamine (Verdussenstraat 28, Antwerpen), koopman en bestuurder Dirk Van der Lingen (Wijtenbachstraat 59-61, Amsterdam), de fabrikanten Auguste Contamine (Verdussenstraat 35) en Georges Contamine (Solvijnstraat 15, Antwerpen), handelaar Louis Taëls (Nationalestraat 59, Antwerpen), maatschappijbestuurder Louis Vermiert (Haantjeslei 26, Antwerpen) en Gustave Dujardin (Boudewijnstraat 14, Antwerpen).

De vennootschap had tot doel om [...] *“alle ondernemingen en uitbatingen die in verband staan met radio-omroep, radio-distributie, televisie, en alle nijverheids-, financieele- of handelsverrichtingen die, rechtstreeks of onrechtsreeks, daarmee in betrekking staan”*³⁷.

Het maatschappelijk kapitaal was bepaald op 500.000 frank opgesplitst in 500 aandelen van 1000 frank en verdeeld over C. Contamine (239), M. Van Der Lingen (239), A. Contamine (6), G. Contamine (5), Taëls (5), Vermiert (5) en Dujardin (1)³⁸.

Op 15 maart 1932 werd Sobera, de oorspronkelijke firmanaam, gewijzigd in **Sobedis** om verwarring met andere firma's te vermijden³⁹.

Na een Ministerieel Besluit van **20 oktober 1932** verkreeg de firma toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie⁴⁰. Het bedrijf draaide voortreffelijk.

Terwijl men in 1932 nog 2.924.47 frank verlies had gemaakt, boekte men op 31 december 1933 6.871 frank netto winst. De abonnementen brachten 64.181 frank op, de winst op luidsprekers bedroeg 35.440 frank en de opbrengst van de aansluitingen bracht 79.380.15 in het laatste⁴¹.

³⁷ Annexes au Moniteur Belge de 1931, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 5051, p. 1105

³⁸ Ibidem

³⁹ Annexes au Moniteur Belge de 1932, premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 3005, p. 2197

⁴⁰ Annexes au Moniteur Belge de 1932, premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 3005, p. 2197

⁴¹ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 3667, p. 102

9.3. Algemeene Radio-Distributie Onderneming (A.R.D.O), (1931-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Korte Koepoortstraat 13 te Antwerpen, werd gesticht op **27 mei 1931** voor notaris Lombaerts te Antwerpen. Betrokken bij de oprichting waren: bestuurder Pieter Sandbergen (Amsteldijk-Noord 149, Amsterdam), radio-expert Henri Sandbergen (Amstelveenscheweg 811, Amsterdam), radiotechnicus Henri Goyaerts (Korte-Nieuwstraat 19, Antwerpen), procuratiehouder Medard Van Casteren (Van Straelenstraat 30, Antwerpen), bediende François van der Veken (Helleputstraat 51, Borgerhout), bediende Pierre Donders (Deurne-Noord (Boschhovestraat 10, Deurne-Noord) en Yvonne Delierneux (Brederodestraat 157, Antwerpen).

Het maatschappelijk doel luidde: [...] *“alle ondernemingen en uitbatingen in verband met radio-omroep, radiodistributie, televisie”* [...] ⁴².

Het kapitaal was vastgelegd op 60.000 frank, vertegenwoordigd door 60 aandelen van 1000 frank en onderschreven door : P. Sandbergen (15), H. Sandbergen (15), Goyaerts (10), Van Casteren (10), van der Veken (5), Donders (4) en Delierneux (1) ⁴³.

9.4. Compagnie Générale Belge pour la Radiodistribution, Société Anonyme/ Algemeene Belgische Maatschappij voor Radio-Distributie, Naamloze Vennootschap (Alradio).

Deze naamloze vennootschap, gevestigd aan de Boulevard Jardin Botanique 1a te Brussel, werd gesticht op **10 juni 1931** voor notaris Hubert Scheyven te Brussel. Betrokken bij de oprichting waren: : doctor in de rechten Jules Matthieu (Rue de Soignies 47, Nijvel), commercieel agent Jean-Lambert Verheyden (Rue Gisbert Gombaz 25, Saint-Gilles-Lez-Bruxelles), diensthoofd Albert-Nestor-Honoré Lakaie (Rue Vanderborgt 51, Jette-Saint-Pierre), boekhouder Pierre De Meyer (Rue van Hammée, 32), beheerder Israël van Essen (Avenue Brugmann 108, Forest Lez-Bruxelles), directeur Willem Faasen (Ave-

⁴² Annexes au Moniteur Belge de 1931, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 9419, p. 4430

⁴³ Annexes au Moniteur Belge de 1931, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 9419, p. 4431

nue Clémentine 12, Forest Lez-Bruxelles) en La Société Anonyme R. Stokvis et fils (Boulevard du Jardin Botanique 1a, Brussel)⁴⁴.

De onderneming verkreeg na een Ministerieel Besluit van **10 november 1932** toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie⁴⁵. Na een Ministerieel Besluit van **7 januari 1935** kreeg men toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie in **Boom en Niel**⁴⁶.

Aan het eind van het dienstjaar 1935 leed Alradio een nettoverlies van 52.136.72 frank. De “*bénéfices sur exploitation*” bedroegen 9.366.70 frank, , de « *Perte nette* » bedroeg echter ruim 52.316.72. frank.⁴⁷

9.5. Compagnie Générale pour la Radiodistribution (1931-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Boulevard de Dixmude te Brussel, werd gesticht op **10 juni 1931** voor notaris Scheyven te Brussel. Betrokken bij de oprichting waren: doctor in de rechten Jules Mathieu (Rue de Soignies 47, Nijvel), commercieel agent Jean Lambert Verheyden (Rue Gisbert Combaz 25, St.-Gillis), diensthoofd Albert Lakaie (Rue Vanderborght 51, St.-Pieters Jette), boekhouder Pierre De Meyer (Rue van Hammée 32, Schaerbeek), beheerder van maatschappijen Israël van Essen (Avenue Brugmann 108, Vorst), directeur van maatschappijen Willem Faasen (Avenue Clémentine 12, Vorst), boekhouder Jacobus Vellekoop (Rue Ernest Laude 48, Schaerbeek) en de **S.A. Stokvis et Fils** (Boulevard du Jardin Botanique 1a, Brussel).

Het maatschappelijk doel luidde: [...] “*la construction, l’achat, la vente, la location, et l’exploitation par tous moyens de tous appareils et machines servant à l’émission, la transmission et la réception radiotélégraphique et télégraphique et de leurs accessoires ; tant en Belgique qu’ à l’étranger, l’installation et l’exploitation de postes de radiodistribution dans toute la Belgique et, généralement, le commerce et l’industrie de tout ce qui rattache à la radiotéléphonie et la radiotélégraphie* »⁴⁸.

⁴⁴ Annexes au Moniteur Belge de 1931, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 10541, pp. 35-36

⁴⁵ Le Moniteur Belge, 21 november 1932, Ministerie van P.T.T., p. 6299

⁴⁶ Le Moniteur Belge, 10 januari 1935, Ministerie van P.T.T., p. 247

⁴⁷ Annexes au Moniteur Belge de 1936, Troisième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 13309, p. 1786

⁴⁸ Annexes au Moniteur Belge de 1931, Troisième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 10540, p. 33

Het maatschappelijk kapitaal was vastgelegd op 100.000 frank, vertegenwoordigd door 100 aandelen van 1000 frank en onderschreven door: J. Mathieu (3), L.L. Verheyden (3), A. Lakaie (3), P. De Meyer (1), I. Van Essen (3), W. Faasen (3), J. Vellekoop (1) en de S.A. Stokvis et Fils (83)⁴⁹.

9.6. Radio-Centrale Antwerpen (1931-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Vrijheidsstraat 12 te Antwerpen, werd gesticht op **23 juli 1931** voor notaris Joseph van Huffel te Antwerpen. Betrokken bij de oprichting waren: beheerder Arthur van Vlasselaer (Constitutiestraat 91, Antwerpen), radiotechnieker Antoon van Vlasselaer (Eggestraat 18, Antwerpen), beheerder Auguste Van Giel (Delinstraat 32, Antwerpen), Edward Andries (Antwerpsche Steenweg 18, Lier), beheerder Alfons De Vocht (Vrijheidsstraat 12, Antwerpen), handelaar Joseph Wespers (Oever 16, Antwerpen), handelaars Marcel Jespers (Congresstraat 12, Antwerpen), Beheerder Jan Raicich (Arthur-Goemaerelei 4, Antwerpen), deskundige-rekenplichtige Frans Peys (Congresstraat 5, Antwerpen), Richard Peeters (Kreeftstraat 17, Antwerpen), handelsvertegenwoordiger A. Ghesquière (Jachtlaan 13, Brussel) en handelsvertegenwoordiger Joseph Boël (Vijverlaan 57, Antwerpen/ Zinkhoevenlaan 17, Wilrijk).

Het doel van de maatschappij was [...] *“alle ondernemingen en uitbatingen die in verband staan met radio-omroep, radio-distributie, televisie en alle nijverheids-, financiële- of handelsverrichtingen die, rechtstreeks of onrechtstreeks, daarmee in betrekking staan”*⁵⁰.

Het kapitaal was vastgelegd op 600.000 frank, vertegenwoordigd door 1200 kapitaals-aandelen van 500 frank. De verdeling zag er als volgt uit: Ar. Van Vlasselaer (200), An. Van Vlasselaer (100, 100), A. Van Giel (200, 280), E. Andries (200, 200), A. De Vocht (10, 190), J. Jespers (100, 100), M. Jespers (100, 100), E. Pauwels (150, 150), J. Raicich (40, 40), R. Peeters (50, 50), F. Peys (28, 28) en J. Boël (2, 2) en A. Ghesquière (20, 20)⁵¹.

⁴⁹ Annexes au Moniteur Belge de 1931, Troisième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 10540, p. 34

⁵⁰ Annexes au Moniteur Belge de 1931, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 10721, p. 156-157

⁵¹ Annexes au Moniteur Belge de 1931, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 13338, p. 2158-2159

De maatschappij verkreeg na een Ministerieel Besluit van **27 oktober 1932** toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie⁵². Na Ministeriële Besluiten van **3 september 1934** en **4 januari 1936** kreeg men toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie op het grondgebied van de gemeenten **Hoboken, Hemiksem**⁵³ en **Duffel**⁵⁴.

Ondanks het feit dat men het dienstjaar 1933 afsloot met een verlies van 3.379.53 frank⁵⁵, werd op 25 juni 1934 het kapitaal verhoogd tot 1.500.000 frank door de uitgave van 900 kapitaals aandelen van 500 frank. Ze werden onderschreven door: Ar. Van Vlasselaer (150), An. Van Vlasselaer (75), A. Van Giel (178), E. Andries (164), A. De Vocht (5), J. Jespers (75), E. Pauwels (164), J. Raicich (20), F. Peys (4), R. Peeters (50) en A. Ghesquière (15)⁵⁶.

9.7. Radio Distribution Exploitation, Société Coöpérative/ Radio Distributie Exploitation (Ra-Di-Ex), (1931-)

Deze société coopérative, gevestigd in de Boulevard d'Anvers 37 te Antwerpen, werd gesticht op **29 juli 1931**. Betrokken bij de oprichting waren: ingenieur de T.S.F. Johan Bakkenes (Avenue Ed. Mesens 5, Etterbeek), bankdirecteur Pierre Claeys (Place de la Gare 16 (Heyst-sur-Mer), technicus de T.S.F. Werner Claeys (Chaussée de Jette 422, Jette-Bruxelles), Henri Devos (Rue d'Orange 23, Antwerpen), Edourd Van Eecke (burgerlijk mijnningénieur (Rue Vondel 33, Schaerbeek), fondé de pouvoir de banque Evrard Van Langendonck (Rue Champ-du-Roi 91, Etterbeek) en rentenier Rouvrois (Rue Champ du Roi 93, Etterbeek).

Het doel was [...] *“l’obtention d’autorisation d’établir des réseaux de distribution à domicile de la radio-diffusion, ainsi que la construction et l’exploitation de ceux-ci, la construction, la fabrication, et le commerce de tous appareils de télégraphie et téléphonie sans ou avec fil et de tous articles généralement quelconques qui s’y rapportent, soit direc-*

⁵² Le Moniteur Belge, 19 november 1932, Ministerie van P.T.T., p. 6244

⁵³ Le Moniteur Belge, 14 september 1934, Ministerie van P.T.T., p. 4801.

⁵⁴ Le Moniteur Belge, 22 januari 1936, Ministerie van P.T.T., p. 351

⁵⁵ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Troisième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 10232, p.186

⁵⁶ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 4149, p. 402

*tement ou indirectement, ainsi que de tout ce qui se rattache à ces exploitations, comme aussi tout se qui se rattache à l'électricité en général » [...]*⁵⁷.

Het kapitaal bedroeg 50.000 frank vertegenwoordigd door aandelen van 500 frank verdeeld over J. Bakkenes (50), P. Claeys (2), W. Claeys (24), H. Devos (2), E. Van Eecke (20), Van Langendonck (1) en R. Rouvroi (1)⁵⁸.

9.8. Société belge pour l'exploitation de la Radiodistribution/ Belgische maatschappij voor Exploitatie van Radio-Disributie (1931-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Rue d'Anderlecht 37-39 te Brussel, werd gesticht op **7 oktober 1931** voor notaris Alfred Vanisterbeek te Brussel. Betrokken bij de oprichting waren: de **S.A. Banque de Commerce** (Longue-Rue-de-L'Hôpital 9, Antwerpen), **La Banque Centrale de Liège** (Place du Roi Albert 14, Luik), de **S.A. La Lampe Philips** (Rue d'Anderlecht 37-39, Brussel), **de S.A. Philips Radio Belge** (Rue d'Anderlecht 37-39, Brussel), ingenieur Pierre Boty (Rue de la Vallée 47, Brussel), beheerder van maatschappijen Louis Jacobs (Rue van Brée 24, Antwerpen), expert-boekhouder Louis Jacobs (Rue Cuylits 73, Antwerpen), en J.-B. Vink (Erps-Kwerps).

Het maatschappelijk doel luidde: [...] *“la distribution, par tous procédés existants ou à venir, d'ondes radio-électriques ou sonores captées ou émises et plus spécialement l'installation et l'exploitation de réseaux de distribution de ces ondes, ainsi que la participation, sous quelque forme que ce soit, à des entreprises ayant un objet similaire ; en outre, la fabrication et le commerce de tous appareils nécessaires ou utiles pour l'émission, la transformation, la transmission, l'amplification et la réception radiotélégraphique ou radio-téléphonique des ondes électriques ou sonores »*⁵⁹.

Het maatschappelijk kapitaal was vastgelegd op 3 miljoen frank, vertegenwoordigd door aandelen van 1000 frank en onderschreven door: La Banque de Commerce d'Anvers (1.500), La Banque Centrale de Liège (1000), La Lampe Philips (200), Philips Radio Belge (100), P. Boty (50), L. Jacobs (50) en Vink (50).

⁵⁷ Annexes au Moniteur Belge de 1931, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 11982, p. 1124

⁵⁸ Annexes au Moniteur Belge de 1931, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 11982, p. 1124

⁵⁹ Annexes au Moniteur Belge de 1931, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 14292, p. 662

De onderneming verkreeg na een Ministerieel Besluit van **8 oktober 1932** toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie⁶⁰. Op 31 december 1933 tekende men een bruto winst op van 100.376.20 frank op⁶¹.

Met de ministeriële besluiten van **12 september 1934**, **25 januari 1936** en **2 december 1937** kreeg men achtereenvolgens groen licht voor de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie op het grondgebied van de gemeente **Brugge**⁶², **Dendermonde**, **St.-Gillis**⁶³ en **Lebbeke**⁶⁴.

9.9. Radio Rediffusion/ Radio Heruitzending (1931-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Boudewijnstraat 4/ Chaussée de Malines 18 te Antwerpen, werd gesticht op **6 november 1931** voor notaris Antoine Cools te Antwerpen. Bij de oprichting waren betrokken: de **S.A. Mutuelle Financière et Commerciale** (Chaussée de Malines 18, Antwerpen), de **Bell Telephone Manufacturing Company** (Rue Boudewyns 4, Antwerpen), de ingenieur Trophime Delville (Avenue de l'Observatoire 52, Luik), Raoul Thonus (Avenue Gitschotel 306, Borgerhout) en François de Walque (Rue de Waterloo 1, Berchem), bankier Albert Erkès (Chaussée de Malines 146, Antwerpen) en bankdirecteur Jules Pauwels (Longue Rue de Lozane 59, Antwerpen).

Het maatschappelijk doel luidde: [...] “ *la distribution de la radio-diffusion (ondes radio-électriques et sonores, télévision etc.) sous toutes formes et par tous procédés existants ou futurs, le placement et l'exploitation de réseaux et d'installations s'y rapportant, le commerce et la vente de tous appareils et objets utiles à la réception et la distribution des ondes* » [...]”⁶⁵.

Het maatschappelijk kapitaal was vastgelegd op 2.500.000 frank, vertegenwoordigd door 5000 aandelen van 500 frank en onderschreven door: S.A. Mutuelle, Financière et Commerciale” (3,680), S.A. Bell Telephone Manufacturing Company (500), T. Delville

⁶⁰ Le Moniteur Belge, 13 april 1934, Ministerie van P.T.T., p. 2036

⁶¹ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Troisième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 11499 p. 1026

⁶² Le Moniteur Belge, 29 september 1934, Ministerie van P.T.T., p. 5108

⁶³ Le Moniteur Belge, 8 februari 1936, Ministerie van P.T.T., p. 700

⁶⁴ Le Moniteur Belge, 17 december 1937, Ministerie van P.T.T., p. 7609

⁶⁵ Annexes au Moniteur Belge de 1931, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 15464, p. 1600-1

(200), F. De Walque (200), A. Erkès (200), J. Pauwels (20) en R. Thonus (200). Daarnaast werden 5000 stichtersaandelen zonder waardebepaling uitgegeven⁶⁶.

De onderneming verkreeg na een Ministerieel Besluit van **2 mei 1935** toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie in de gemeenten **Andrimont, Cornesse, Dison, Ensival, Heusy, Lambermont, Pepinster, Petit-Rechain, Stembert** en **Wegnez**⁶⁷.

9.10. Naamloze Vennootschap voor Radio-distributie/ Société Anonyme pour Radio-Distribution (1931-1934)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Audergemschelaan 61-63 te Etterbeek, werd opgericht op **20 november 1931** voor notaris Edmond Ingeveld te Elsene. Betrokken bij de oprichting waren doctor in de rechten Joseph Aerts (Rosierstraat 14, Antwerpen), beheerder van maatschappijen Emiel Henderickx (Helenalei 6, Antwerpen), koloniaal Agent John van Kessel (Oude-Kerkstraat 55, Antwerpen), doctor in de rechten Guillaume Lagrange (Frankrijklei 136, Antwerpen), radiotechnicus Pierre van Kessel (Berlary 94, Lier), voorzitter van het “Holland Huis” Bernardus-Joannes Veldhuis (Audergemschelaan 56, Etterbeek) en commercieel ingenieur Louis Wolter (Alexander Markelbachstraat 32, Schaerbeek).

Het doel van de onderneming luidde: [...] *“het verkrijgen van vergunningen voor de oprichting van radio distributie centrales, de exploitatie daarvan, hetzij direkt of door derde, de vervaardiging of de aankoop van de daarvoor in aanmerkingkomende toestellen en onderdeelen en den handel daarin”* [...]⁶⁸.

Het maatschappelijk kapitaal was vastgelegd op 220.000 frank, vertegenwoordigd door 220 aandelen van 1.000 frank. Twintig aandelen werden toegekend aan Veldhuis en Wolter voor geleverde prestaties. De overige 200 werden onderschreven door: J. Aerts (50), E.

⁶⁶ Annexes au Moniteur Belge de 1931, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 15464, p. 1601

⁶⁷ Le Moniteur Belge, 13-14 mei 1935, Ministerie van P.T.T., p. 3126

⁶⁸ Annexes au Moniteur Belge de 1931, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 15965, p. 1980-81

Henderickx (15), J. van Kessel (15), G. Lagrange (50), P. van Kessel (10), B.-J. Veldhuis (30) en Louis Wolter (30)⁶⁹.

De onderneming verkreeg na een Ministerieel Besluit van **26 januari 1933** de toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie⁷⁰.

Op **2 juni 1934** werd de maatschappij echter ontbonden⁷¹.

⁶⁹ Annexes au Moniteur Belge de 1931, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 15965, p. 1980

⁷⁰ Le Moniteur Belge, 9 februari 1933, Ministerie van P.T.T., p. 487

⁷¹ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 9602, p. 4156

10. 1932

10.1. Maatschappij tot Exploitatie van Radio Centrales in België (1932-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd te Hamont, werd gesticht **op 28 juni 1932** voor notaris Paul Eyben te Hamont. Betrokken bij oprichting waren: bedrijfsleider Rudolf Palmen (Sittard, Nederland), chef-monteur Johan-Mathieu Creussen (Sittard, Nederland), bankbestuurder Gerard Clerckx (Hamont), gemeenteontvanger Jeroom Spaas (Hamont) en de handelaars Jacob Cubbers, Arthur Cubbers en Guillaume Kwanten (Hamont). Het doel was het *“inrichten, uitbaten van Radio Centrales in België”*.

Het maatschappelijk kapitaal was vastgelegd op 1.000 frank, verdeeld in 10 aandelen van 100 frank.⁷²

10.2. Radiocentre Belge (Société pour Radiodistribution) (1932-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Rue James-Watt 31 te Schaerbeek, werd gesticht **op 8 november 1932** voor notaris René Van Beneden te Schaerbeek. Bij de oprichting waren hoofdzakelijk de aandeelhouders van de **Société Radio pour Tous** betrokken: Nicolas en Roger Motz, Georges Decapmaker, Jules Dawaerts, Norbert Opdenbosch en Jules Calff.

Ze associeerden zich met de Nederlander Jaques Marin Polderman met als doel: [...] *“la création et l’exploitation de centrales et réseaux de distribution d’ondes radio-électriques ou sonores, captées ou émises, ainsi que la fabrication et le commerce de tous appareils et accessoires relatifs à la réception radiotélégraphique ou radio-téléphonique, l’amplification, la transformation, la transmission ou l’émission de ces ondes »* [...] ⁷³.

Het kapitaal was vastgelegd op 230.000 frank, vertegenwoordigd door 230 aandelen van 1.000 frank en onderschreven door N. Motz (40), R. Motz (40), Decapmaker (30),

⁷² Annexes au Moniteur Belge de 1932, Troisième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 10649, p. 498-99.

⁷³ Annexes au Moniteur Belge de 1932, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 14725, p. 1426

Dawaerts (39), Van Opdenbosch (1), J. Calff (30), J.-M. Polderman (20). De resterende 30 werden toegekend aan R. Motz en J.-M. Polderman in ruil voor bewezen diensten⁷⁴.

De maatschappij verkreeg na een Ministerieel Besluit van **19 januari 1933** toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie⁷⁵.

Op 31 december 1934 bedroegen de *“bénéfices bruts de l’exploitation”* 214,459,25 frank, de *“perte sur l’exercice”* 104,366,35 frank⁷⁶.

10.3. Société Radio pour Tous (Société belge de Radio-Distribution), (1932-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de James-Wattstraat te Schaerbeek, werd gesticht op **22 november 1932** voor notaris René van Beneden te Schaerbeek. Betrokken bij de oprichting waren: burgerlijk mijnningenieur Gaston Havaux (Avenue Pré-des-Agneaux 2, Watermael-Bosvoorde), journalist Jules Calff (Avenue Ernest-Renan 44, Schaerbeek), burgerlijk mijnningenieur Norbert-Charles-Léo van Opdenbosch (Rue Anatole France 93, Schaerbeek), handelsvertegenwoordiger Jules Duwaerts (Avenue Ernest-Cambier 149, Schaerbeek), *“inspecteur des téléphones”* Nicolas Motz (Rue James-Watt 31, Schaerbeek), burgerlijk mijnningenieur Roger Motz (Rue James Watt 31, Schaerbeek) en doctor in de medicijnen Georges Decapmaker (Avenue Eugène Demolder 18, Schaerbeek).

Het doel van de onderneming luidde [...] *“la création et l’exploitation de centrales et réseaux de distribution d’ondes radio-électriques ou sonores, captées ou émises, ainsi que la fabrication et le commerce de tous appareils et accessoires relatifs à la réception radio-télégraphique ou radio-téléphonique, l’amplification, la transformation, la transmission ou l’émission de ces ondes”*⁷⁷.

Het maatschappelijk kapitaal was vastgelegd op 230.000 frank, vertegenwoordigd door 230 aandelen van 1000 frank en onderschreven door: Havaux (40), J. Calff (40), N. van Opdenbosch (35), J. Duwaerts (25), N. Motz (20), R. Motz (20) en G. Decapmaker (20).

⁷⁴ Annexes au Moniteur Belge de 1932, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 14725, p. 1427

⁷⁵ Le Moniteur Belge, 9 februari 1933, Ministerie van P.T.T., p. 487

⁷⁶ Annexes au Moniteur Belge de 1935, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 8719, p. 3412-3

⁷⁷ Annexes au Moniteur Belge de 1932, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 15160, pp. 1737-1738.

De overige dertig aandelen werden toegekend aan de heren Motz in ruil voor bewezen diensten⁷⁸.

De onderneming verkreeg na een Ministerieel Besluit van 28 februari 1934 toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie op het grondgebied van Ninove⁷⁹.

⁷⁸ Annexes au Moniteur Belge de 1932, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 15160, pp. 1738.

⁷⁹ Le Moniteur Belge, 5-6 maart 1934, Ministerie van P.T.T., p. 1097

11. 1933

11.1. Interradio (1933-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Guffenslaan 22 te Hasselt, werd gesticht op **2 januari 1933** voor notaris Paul Eyben te Hamont. Betrokken bij de oprichting waren: groothandelaar en schepen van Openbare Werken Theodoor Dochar (Hasselt), advocaat Jan Koninckx (Hasselt), Anna Rycken (Hasselt), de burgemeester van Hamont Louis Keunen, ondernemer Eduard Keunen (Hamont), professor Jozef Keunen (Beringen), seminarist Bernard Keunen (Hamont), professor Felix Voortmans (Beringen,), beheerder van maatschappijen Jozef Deumens (Hasselt), ingenieur-directeur (**Interelectra**) Adhemar Bothman (Hasselt) en bestendig gedeputeerde Jozef Ceelen (Sint-Huybrechts-Lille).

Het maatschappelijk doel luidde: [...] *"het inrichten en uitbaten van radio centralen in België"*[...] ⁸⁰.

Het maatschappelijk kapitaal was vastgelegd op 500.000 frank, vertegenwoordigd door 1000 aandelen en onderschreven door: T. Douchar (40), J. Koninckx (40), A. Rycken (40), F. Voortmans (20), A. Botman (4), L. Keunen (68), E. Keunen (300), J. Keunen (240), J. Ceelen (4) en B. Keunen (240).

De N.V. verkreeg na een Ministerieel Besluit van **31 januari 1933** de toelating tot inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie ⁸¹.

Op 31 december 1933 keek men echter al tegen een verlies van 23.265.20 frank aan ⁸². Desondanks werd op 14 januari 1935 het maatschappelijk kapitaal met 100.000 frank verhoogd. Het werd vertegenwoordigd door 200 aandelen van 500 frank, onderschreven door: E. Keunen (63), J. Keunen (65), B. Keunen (65), F. Voortmans (7) ⁸³.

⁸⁰ Annexes au Moniteur Belge de 1933, premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 285, p. 233

⁸¹ Le Moniteur Belge, 9 februari 1933, Ministerie van P.T.T., p. 487

⁸² Annexes au Moniteur Belge de 1934, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 3509, p. 12

⁸³ Annexes au Moniteur Belge de 1935, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 827, p. 677

11.2. Radiodistributie Merksem (1933-)

Deze naamloze vennootschap werd gesticht in **januari 1933** voor notaris Joseph van Roosbroeck te Merksem bij Antwerpen. Betrokken bij de oprichting waren arts Maurice Timmermans (Bredabaan 421, Merksem), de handelaars Louis Verrycken (Bredabaan 348, Merksem), René Vochten (Trammezandweg 18, Merksem) en Joseph Verrycken (Bredabaan 348, Merksem) minderjarige Josephine Braspenninckx (12.02.1913) vertegenwoordigd door Louis Braspenninckx (Houthulststraat 13, Merksem), Zephirin Cornette (Bredabaan 355, Merksem) en wisselagent Joseph Nolf.

De vennootschap had tot doel [...] *“alle ondernemingen en uitbatingen die in verband staan met radio-omroep, radio-distributie, televisie en alle nijverheids-, financiële of handelsverrichtingen, die rechtstreeks of onrechtstreeks daarmee in betrekking staan”*⁸⁴.

Het kapitaal was vastgelegd op 500.000 frank, vertegenwoordigd door 1.000 kapitaalsaandelen van 500 frank. René Vochten werd 140 kapitaalsaandelen toebedeeld in ruil voor bewezen diensten. De overige aandelen werden verdeeld onder Timmermans (100), L. Verrycken (133), R.Vochten (150), J. Braspenninckx (150), J. Verrycken (137) A.Willekens (100) Z. Cornette (75) en J. Nolf (10)⁸⁵.

Deze firma verkreeg na een Ministerieel Besluit van **24 maart 1933** de toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie⁸⁶.

11.3. Bureau d'Etudes pour la Radio-Distribution Schmitz & Company (1933-1936)

Deze société en nom collectif, gevestigd in de Rue Jordan 78 te Brussel, werd gesticht op **14 februari 1933**. Betrokken bij de oprichting waren: handelaar François Schmitz (Rue Jourdan 78, St.-Gillis) en mijnningenieur Roger Motz (Rue James-Watt 31, Brussel).

Het maatschappelijk doel luidde: [...] *“l'étude et l'organisation, en Belgique, et dans tous autres pays de la radiodistribution à domicile, l'achat, la vente et la location*

⁸⁴ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 387, pp. 643-44

⁸⁵ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 387, pp. 643-44

⁸⁶ Le Moniteur Belge, 31 maart 1933, Ministerie van P.T.T., p. 1567

d'appareils récepteurs et amplificateurs, ainsi que de toutes pièces détachées et de tous outillages destinés à la radio-distribution »⁸⁷.

Op **2 december 1936** werd de maatschappij ontbonden.⁸⁸

11.4. Société pour l'Installation et l'Exploitation d'Etablissements de Radiodistribution (S.I.E.R.A.) / N.V. Maatschappij tot Aanleg en Exploitatie van Radiodistributie Inrichtingen (1933-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Rue Plantin 8 te Anderlecht, werd gesticht op **20 februari 1933** voor notaris René De Wever te Brussel. Bij de oprichting waren betrokken: ingenieur Jean-Libbe Leistra (Willem-van Outhoornstraat 8, La Haye), directeur van de maatschappij Pierre Slabbers (Weteringkafe 95, La Haye), architect Jean de Rom (Rue Vondel 19), beheerder Jean-Antoine Berkheimer (Frankenslag 135, La Haye), beheerder Iwan Decuyper (Avenue de Spa 62, Heusy-Verviers), beheerder Adolphe Coe- lembier (Avenue du Chêne 62) wisselagent Marcel Beek (Parvis St. Gilles, Saint-Gilles).

Het doel van de maatschappij was: [...] *“la réception et la transmission de radiodiffusion par un ou plusieurs systèmes de distribution, réception et transmission comprenant celle de toutes ondes radio-électriques donnant effet de son, vision ou autres, réception et transmission pouvant se faire par tous procédés ou appareillage connu ou futur. La société fera les installations et l'exploitation de centrales, réseaux et postes, le commerce, achat, vente, location de tous objects se rapportant par utilité directe ou indirecte au domaine de la radiodiffusion » [...]*⁸⁹.

Het kapitaal was vastgelegd op 700.000 frank vertegenwoordigd door 700 aandelen van 1.000 frank die verdeeld werden onder Berkheimer (225), Leistra (225), Slabbers (225), De Rom (3), Decuyper (20) en Beek (1).⁹⁰

⁸⁷ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 5895

⁸⁸ Annexes au Moniteur Belge de 1936, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 16715, p. 2199, p. 1729

⁸⁹ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 1766, p. 1324

⁹⁰ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 1766, p. 1324

De N.V. verkreeg na een Ministerieel Besluit van **28 februari 1934** toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie op een gedeelte van het grondgebied van de gemeente **Wilrijk**⁹¹.

In 1934 liep men een verlies op van ruim 12.333.02 frank op. Aan het einde van het dienstjaar 1935 boekte men een nettowinst van 949.19 frank⁹².

11.5. Compagnie Nationale pour la Radio- Distribution (Naradis), (1933-)

Deze naamloze vennootschap, met zetel in de Rue d'Assaut 3 te Brussel, werd gesticht op **5 april 1933** voor notaris Jean Deckers te Borgerhout-Antwerpen. Betrokken bij de oprichting waren: Léon-Josephe-Auguste Collin (Rue de la Géronstère 69, Spa) en zijn echtgenote Marie-Alexandrine-Joséphine Nicolet, handelaar Ernest-Léon-Joseph Collin (Rue des Ecomines 9, Spa), licentiaat in de handelwetenschappen Léon-Gerard-Auguste Collin (Rue des Ecomines 13, Spa), licentiaat in de handelwetenschappen Demaret (Avenue Milcamps 25, Brussel), kandidaat-notaris Gérard-Adrien-Maria van Dusseldorp (Avenue van Meerdervoort 500, La Haye) als procuratiehouder van Johanna Kemp (weduwe van Johannes Herman Bloemink, Adelheidstraat 154, La Haye), maatschappijbeheerder Johannes Hermanus Bloemink (Marbau, Sumatra) en La Société Anonyme Radio-Distributie Maatschappij Radisma met zetel te La Haye.

Het doel van de maatschappij was: [...] « *la construction, l'achat, la vente, la location et l'exploitation, par tous moyens, de tous appareils et machines servant à l'émission, la transmission et la réception radiotéléphonique et télégraphique et de leurs accessoires, tant en Belgique qu'à l'étranger, l'installation et l'exploitation des postes de radio-distribution dans toute la Belgique, Le Congo belge et le Grand Duché de Luxembourg, et généralement le commerce et l'industrie de tout ce qui se rattache à la radiotélégraphie et à la télévision* »⁹³.

Het kapitaal was vastgelegd op 100.000 frank en vertegenwoordigd door 100 aandelen van 100 frank. Er werd ingetekend door Mevr. Collin-Nicolet (20), L.J.A. Collin (15),

⁹¹ Le Moniteur Belge, 5-6 maart 1934, Ministerie van P.T.T. p. 1097

⁹² Annexes au Moniteur Belge de 1936, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 6177, p. 1597

⁹³ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 4855, p. 1036

E.L.J. Collin (5), L.G.A. Collin (5), I. Demaret (25), weduwe Bloemink-Kemp (10) en La Société Anonyme Radio-Distributie Maatschappij Radisma (10)⁹⁴.

11.6. Société Nationale de Radiodistribution (Sonora), (1933-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Avenue du Panthéon 26 te Brussel, werd gesticht op **28 april 1933** voor notaris Charles Claes. Betrokken bij de oprichting waren ondernemer Pierre Calmeyn (Avenue Louise 75, Brussel), directeur van de maatschappij Georges Collard (Rue du Lac 28, Brussel), ondernemer Raoul du Bois d'Aische (Boulevard de Waterloo, 53), dokter in de rechten Guibert Gérard (Rue Saint-Bernard 175, Saint-Gilles Lez-Bruxelles), boekhouder Gaston Heyman (Avenue Seghers 93, Koekelberg), advocaat Frans Mertens (Avenue du Panthéon 26, Koekelberg), commercieel agent Albert Rensonnet (Rue Marché-au-Charbon 83, Brussel) en ondernemer Léon Solvyns (Avenue Molière 149, Forest lez-Bruxelles).

Het doel van de maatschappij luidde: [...] *“l’exploitation dans tous ses domaines de l’industrie et du commerce se rapportant à la radio dans toutes ses formes présentes et futures, et en particulier à la création et l’exploitation de réseaux de radiodistribution”*[...] ⁹⁵.

Het kapitaal was vastgelegd op 100.000 frank vertegenwoordigd door 200 aandelen van 500 frank en verdeeld over P. Calmeyn (58), G. Collard, R. Du Bois d'Aische (50), G. Gérard (20), G. Heyman (1), F. Mertens (10), A. Rensonnet (10) en L. Solvyns (50). Op 17 juni 1934 werd de maatschappelijke zetel overgeheveld naar de Rue Dautzenberg 44 te Brussel⁹⁶.

⁹⁴ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 4855, p. 1036

⁹⁵ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 6987, p. 2423

⁹⁶ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Troisième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 10457, p. 357

11.7. Vennootschap tot exploitatie van Radio-centrales (Erac), (1933-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Huidevettersstraat 12 te Antwerpen, werd gesticht op **3 mei 1933** voor notaris Antoine Cools. Betrokken bij de oprichting waren: scheepshersteller Joseph Beukelaere (Bredabaan 563, Merksem), stadssecretaris op rust Hubert Melis (Vriesendonck, Brasschaat), radio-ingenieur Gustaaf Christiaensen (Huidevettersstraat 12, wisselagent Louis Hartmann (Jodenstraat 7, Antwerpen), ondernemer Edward de Beukelaar (Brasschaet-Donck) volmachtdrager Aloïs Sledens (Maréestraat 2, Borgerhout), handelaarster Maria-Anna Mathot (Jesusstraat 15, Antwerpen), en expert boekhouder Edouard Feyten (Generaal Lemanstraat 11b, Seneffe).

Het doel van de maatschappij werd als volgt omschreven: “ [...] *“het verkrijgen van concessies voor radiodistributie en het aanleggen en exploiteren van radiocentrales, tevens het handel drijven in alle apparaten en installaties welke voor radiodistributie noodig zijn, en het verrichten van alle handelingen welke hiertoe behoren of daarmee in verband staan”* [...]”⁹⁷.

Het kapitaal was bepaald op 750.000 frank vertegenwoordigd door 200 aandelen A en 550 aandelen B van elk 1000 frank en was als volgt verdeeld: J. Beukeleers (A: 40 B: 60), H. Melis (A: 10 B: 20), G. Christiansen (A: 75 B: 50), L. Hartmann (B: 110), E. De Beukelaar (A: 60 B: 140), A. Sledsens (A:15 B: 60), M.-A.-Mathot (B: 100) en E. Feyten (B: 10)⁹⁸.

De firma verkreeg na een Ministerieel Besluit van **5 juli 1933** de toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie⁹⁹. Op 31 december 1933 had men 5.709.40 frank Bruto¹⁰⁰ winst geboekt. In 1934 liep men een verlies op van 162.469.94. Het dienstjaar 1935 werd afgesloten met een winst van 24.852.16 frank¹⁰¹.

⁹⁷ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 7224, p. 2601

⁹⁸ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 7224, p. 2601

⁹⁹ Le Moniteur Belge, 14 juli 1933, Ministerie van P.T.T., p. 3603

¹⁰⁰ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 5231, p. 1117

¹⁰¹ Annexes au Moniteur Belge de 1936, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 6149, p. 1580

11.8. Moderne Radio Centrale (1933-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Gérardstraat 6 te Antwerpen, werd gesticht op **30 mei 1933** voor notaris Gérard Geudens te Antwerpen. Bij de oprichting waren betrokken: de maatschappijbeheerders Joseph, Karel en Auguste Van Looy (Jan van Rijs-wijklaan 174, Antwerpen), Bernard Matthys (Vlaamsche Kunstlaan 1, Antwerpen), Théophile Schoofs, René Houbard (Congostraat 76, Antwerpen), Louis Willemsens (Helenalei 20, Antwerpen), Henri Willemsens (Cruyslei 41, Deurne), koopman Johannes Haak (Gérardstraat 6, Antwerpen) en ingenieur Théodore Geskes (Statieweg 13, Rotterdam).

De vereniging had tot doel: [...] *“het verkrijgen van vergunningen voor radiover-deeling: het aanleggen en de uitbating van radio-centrales en verdeelingsnetten van radio-elektrische golven of geluidsgolven, gevatte of uitgegevene, zooals de vervaardiging van en den handel van alle toestellen en bijhoorigheden in verband met de radiotelegrafische en radio-telefonische ontvangst, de uiteenzetting, de herleiding, de overzending of uitzending van deze golven”*¹⁰².

Het kapitaal was bepaald op 200.000 frank vertegenwoordigd door 200 kapitaalsaan-de-len van 1.000 frank en onderschreven door: J. Van Looy (25), K. Van Looy (25), A. Van Looy (25), B. Matthys (35), J. Haak (30), T. Geskes (20), T. Schoofs (15), R. Houbard (15), L. Willemsens (10) en H. Willemsens (10)¹⁰³.

In 1934 werd gefusioneerd met de **N.V. Walrad** (Eduard Pecherstraat 25, Antwer-pen).

11.9. N.V. Centraal Bedrijf voor Radiodistributie (Cebera), (1933-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd te Roeselare, werd gesticht op **26 juni 1933** voor Alfred Vanisterbeek te Brussel. Betrokken bij de oprichting waren: doctor in de rech-ten Jan de Broqueville (St-Peeters-Woluwe-Stockel), ingenieur Fernand Limon Triest (Wetstraat 182, Brussel), beheerder van maatschappijen Alfred de Hemptinne (Egmont-straat 13, Brussel), rekenplichtige (Henri van Ermen, Stevinstraat 202, Brussel), handelaar

¹⁰² Annexes au Moniteur Belge de 1933, Troisième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 9215, p. 4085

¹⁰³ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Troisième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 9215, p. 4085

Gerrit Fris (Zaandam), advocaat Jan van Best (Dageraadstraat 20, Brussel) en ingenieur Albert Albregts (Heverlé).

Het doel van de maatschappij was: [...] *“het aanleggen en exploiteeren van radiocentrales, en het drijven van handel in alle benodigdheden voor radiodistributie, zoowel als voor radio-ontvangst in het algemeen; voorts het verrichten van al het geen daartoe behoort en in verband staat, daaronder begrepen het geven van adviezen en het deelnemen, in welken vorm dan ook, in andere ondernemingen welke zich met den aanleg en de exploitatie van radiocentrales bezig houden”*¹⁰⁴.

Het kapitaal was bepaald op 500.000 frank vertegenwoordigd door 500 aandelen van 1.000 frank en verdeeld over: J. De Broqueville (120), A. De Hemptinne (60), F. Limon-Triest (40), A. Albregts (10), H. Van Ermen (50), J. Van Best (50), A. Smits (10) en G. Fris (160)¹⁰⁵.

De firma verkreeg na een Ministerieel Besluit van **9 augustus 1933** de toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie¹⁰⁶.

11.10. Gemeentebestuur van Gent (1933-)

Het gemeentebestuur van Gent verkreeg na een Ministerieel Besluit van **10 juli 1933** de toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie¹⁰⁷. De plannen werden echter niet in de praktijk gebracht. Pas twee jaar later werd de Radiodistribution Gantoise/Gentsche Radiodistributie opgericht, een privé-initiatief.

11.11. Radiodistributie Mechelen (1933-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Nieuwe Beggaerdenstraat 44/Vlietje 15, werd gesticht op **28 juni 1933** voor notaris Joseph de Marré te Mechelen. De aandeelhouders waren beheerder van maatschappijen Eugene Baron de Waha Baillonville (Generaal van Merlenstraat 37, Antwerpen), doctor in de rechten en arrondissementscommissaris Frans van den Hende (Lange Schipstraat 77, Mechelen), handelaar Frans Smitz (Jour-

¹⁰⁴ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Troisième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 10051, p. 233

¹⁰⁵ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 14083

¹⁰⁶ Le Moniteur Belge, 19 augustus 1933, Ministerie van P.T.T., p. 4169

¹⁰⁷ Le Moniteur Belge, 20 juli 1933, Ministerie van P.T.T., p. 3710

danstraat 28, St. Gillis), burgerlijk mijnningenieur Antoine-Marie-Armand-Emile Delvoie (Ridderstraat 7, Tongeren), burgerlijk mijnningenieur Armand- Jan Pee (Brueel 64, Mechelen), giffier bij de rechtbank Jozef-Maria-Corneel Joosen (Nieuwe Beggaardenstraat 44, Mechelen), meubelfabrikant Stefanus-Ghisleen-Ignatius Stevens.

De onderneming verkreeg na een Ministerieel Besluit van **5 juli 1933** de toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie op het grondgebied van de gemeente Mechelen¹⁰⁸. Het oprichten van een radiocentrale was een dure zaak. De centrale en de uitbouw van het net kostten respectievelijk 77.639.76 en 170.002.89 frank¹⁰⁹.

11.12. Walrad (1933-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Eduard Pecherstraat 25 te Antwerpen, werd gesticht op **15 september 1933** voor notaris Geudens te Antwerpen.

Het maatschappelijk doel luidde: *“het bouwen en aanleggen van radio-centrales en verdeelingsnetten van radio, elektrische golven of geluidsgolven, gevatte of uitgegeven, zooals de vervaardiging en den handel van alle toestellen en bijhorigheden in verband met de radio-telegrafische en radiotelefonische ontvangst, en, in het algemeen, den handel van al wat radio en elektriciteitsinstallaties betreft”*¹¹⁰.

Het kapitaal bedroeg 100.000 frank. In 1934 fusioneerde men met de **N.V. Moderne Radio Centrale**¹¹¹.

11.13. Radiodistribution Hal (1933-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Victor Rousseaulaan 20 te Vorst, werd gesticht op **6 oktober 1933** voor notaris Hector Michiels te Halle. Betrokken bij de oprichting waren: ondernemer agent René Lebrun (Avenue Victor Rousseau 20, Vorst), ingenieur Joseph Reumont (Avenue des Villas 33, Halle), handelaar François Schmitz (Rue Jourdan 78, St.-Gillis), bankbediende Edmond Lambele (Rue Broeckborre 99, Halle), inspecteur honoraire de l'enseignement Médard Vandeweghe (Rue de Bruxelles 47, Halle), Geens

¹⁰⁸ Le Moniteur Belge, 7 oktober 1933, Ministerie van P.T.T. p. 5107

¹⁰⁹ Annexes au Moniteur Belge de 1935, Troisième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 12028, p. 1333

¹¹⁰ La Radio-Industrie. Revue professionnelle de la T.S.F. et des industries connexes., octobre 1933, p. 577

¹¹¹ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 14694, p. 1513

Louis (Rue de Bruxelles 141, Brussel), burgerlijk mijningenieur Emile Delvoye (Rue des Chevaliers 7, Tongeren) en ondernemer Demol Hector (Avenue Eugène Ysaye 41, Anderlecht).

Het maatschappelijk doel luidde: [...] *“la création et l’exploitation de centrales de réseaux de distribution d’ondes radio-électriques ou sonores, captées ou émises, ainsi que la fabrication et le commerce de tous appareils et accessoires relatifs à la réception radio-télégraphique ou radio-téléphonique, l’amplification, la transformation, la transmission ou l’émission de ces ondes”*¹¹². Het maatschappelijk kapitaal was vastgelegd op 400.000 frank.

De maatschappij verkreeg na een Ministerieel Besluit van **10 januari 1934** toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie op het grondgebied van de gemeenten **Halle, Buysinghen en Lembeek**¹¹³. Op 31 december 1934 vertoonde de balans een brutowinst van 34.403.23 frank¹¹⁴.

¹¹² Annexes au Moniteur Belge de 1933, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 12726, p. 297

¹¹³ Le Moniteur Belge, 27 januari 1934, Ministerie van P.T.T., p. 432

¹¹⁴ Annexes au Moniteur Belge de 1935, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 3249, p. 2385

12. 1934

12.1. Radio Public (1934-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Rue de Neufchâtel te Sint-Gillis, werd gesticht op **19 februari 1934** voor notaris Alfred Vanisterbeek te Brussel. Betrokken bij oprichting waren: de voorzitter van Touring Club de Belgique Paul Duchaine (Rue Capouillet 28, Brussel), ondernemer Baron Jean de Coninck de Merckem (Avenue de la Toison-d'Or 74, Brussel), cavaleriecommandant op rust Graaf Guy de Beaufort (Rue Joseph II 23, Brussel), maatschappijdirecteur René Lumay (Rue de l'Amazone 56, Brussel), Romain de Ridder (Rue Emile-Banning 52, Ixelles), bediende Adrien Delfosse (Place Fernand Cocq 1, Ixelles) en bediende Léon Degrasse (Rue Jorez 51, Cureghem-Anderlecht).

Het doel van de maatschappij luidde: [...] *“la distribution des émissions de radiodiffusion sous toutes ses formes et par tous procédés existants ou à venir, le placement et l'exploitation de réseaux et d'installations s'y rapportant, le commerce et la vente de tous appareils et objets utiles pour l'émission, la réception, la transformation et la distribution des ondes radioélectriques ou sonores* »[...] ¹¹⁵.

Het kapitaal was vastgelegd op 600.000 frank vertegenwoordigd door 600 aandelen van 1.000 frank en verdeeld onder Duchaine (150), De Coninck de Merckem (150), De Beaufort (150), Lumaye (100), De Ridder (20), Delfosse (15) en Derasse (15) ¹¹⁶.

De onderneming verkreeg na een Ministerieel Besluit van **5 april 1934** toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie op het grondgebied van de gemeente **Doornik** ¹¹⁷.

¹¹⁵ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 1798, p. 1343

¹¹⁶ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 1798, p. 1334

¹¹⁷ Le Moniteur Belge, 13 april 1934, Ministerie van P.T.T., p. 2036

12.2. Société pour l'Etude et le Développement de la Radio-Distribution à domicile (SORABUS), (1934-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Rue Jordan 78 te Brussel, werd gesticht op **21 februari 1934**. Betrokken bij de oprichting waren: maatschappijbeheerder baron Eugène de Waha-Baillonville (Rue Général Van Meerlen 37, Antwerpen), ondernemer Frédéric Dumon (Quai Long 56, Brugge), doctor in de rechten Jules d'Asseleer (Rue du Strop 33, Gent), handelaar François Schmitz (Rue Jourdan 78, St.-Gillis), luitenant-kolonel baron Frédéric de Menten de Horne (Rue d'Arlon 59, Brussel), handelaar Joseph Olivie (Rue Général Gratry 94, Schaerbeek), ingenieur (Camille Andouche (Avenue de Salzinnes 80, Namen), ondernemer Albert Phillipe (Rue du Marais, Bouffoulx), architect Oscar Duchâtelet (Avenue Gilleaux 35, Montigny-Sur-Sambre), mijningenieur Emile Delvoye (Boulevard du Dix-Huit Août 9, Tongeren), mijningenieur Roger Motz (Rue James Watt 31, Schaerbeek) en ridder André van Outryve d'Ydewalle (Beernem).

Het maatschappelijk doel luidde: [...] “ *l'étude et le développement de la radiodistribution à domicile. Elle s'occupera de l'étude approfondie des possibilités économiques et techniques de la radio-distribution et des branches connexes, et ensuite de la constitution de sociétés et groupements locaux qui exploiteront la radio (distribution dans les localités où la concession aura été accordée par les autorités compétentes)* »¹¹⁸. Het maatschappelijk kapitaal was vastgelegd op 1 miljoen frank.

12.3. Société pour la transmission de Radio par Fil (R.A.D.I.F.I.L.), (1934-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Henri Chômé straat 4 te Schaerbeek, werd gesticht op **9 juni 1934** voor notaris Adhémar De Valkeneer te Brussel. Betrokken bij de oprichting waren: Pierre Cordemans (Avenue de la Petite-Espinette 10, Ukkel), maatschappijdirecteur Albert Parmentier (Kikwit, Belgisch Congo), Louise Oepen, weduwe van Maurice Peyralbe (Rue Ten-Bosch 104, Ixelles), rentenier Georges Lyon (Rue Franz Merjay 25, Ixelles), handelaar Théodore Vanderhertz (Rue Gaucheret 48, Schaerbeek), licenti-

¹¹⁸ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 1818, p. 1348

aat in de wetenschappen Pierre Penning (Rue Henri Chômé 4, Schaerbeek) en technicus Robert Penning (Rue Ten-Bosch 104, Ixelles)¹¹⁹.

Het doel van de maatschappij was: [...] *“l’exploitation, dans tous ses domaines, de l’industrie et du commerce rapportant à la radiophonie dans toutes les formes présentes et futures et, en particulier, à la création, à la construction et à l’exploitation de réseaux de radio-distribution [...]”*¹²⁰.

Het kapitaal was vastgelegd op 600.000 frank, vertegenwoordigd door 600 aandelen van 1.000 frank en ingeschreven door P. Cordemans (150), A. Parmentier (125), L. Oepen (250), G. Lyon (10), T. Vanderhirtz (5), P. Penning (30) en R. Penning (30).¹²¹

De maatschappij verkreeg na een Ministerieel Besluit van **3 september 1934** toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie op het grondgebied van de gemeente **Moeskroen**¹²².

12.4. Radio Centrale Marconi (1934-1935)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Herentalsche Baan 636 te Deurne, werd gesticht op **10 september 1934** voor notaris Gerard Geudens te Antwerpen. Betrokken bij de oprichting waren: koopman Leonardus Jansen (Hoofdweg 72, Amsterdam), marconist Johannes-Wilhelmus Sliggers (Herentalsche Baan 636, Deurne), gemeentebediende Charles Verhaert (Geel), ondernemer Eugène Meeussen (Geel), bediende Florent Claassens (Waterbaan 4, Deurne), Mathieu Paumen (Begijnvest 61, Antwerpen), chauffeur August Jacobs (Muggenberglei 70, Deurne) en bediende Henri de Groof (Belgiëlei 141, Antwerpen).

Het doel van de maatschappij was: [...] *“het verkrijgen van vergunningen voor radio-verdeeling: het aanleggen en de uitbating van radiocentrales en verdeelingsnetten van radio elektrische golven of geluidsgolven gevatte of uitgegevene , zooals de vervaardiging en den handel van alle toestellen en bijhoorigheden in verband met de radiotele-*

¹¹⁹ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 9557, p. 4117

¹²⁰ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 9557, p. 4117

¹²¹ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 9557, p. 4118

¹²² Le Moniteur Belge, 13 april 1934, Ministerie van P.T.T., p. 2036

*graphische en radiotelefonische ontvangst , de uiteenzetting, de herleiding, de overzending of uitzending van deze golvingen ”*¹²³.

Het kapitaal was vastgelegd op 100.000 frank, vertegenwoordigd door 100 aandelen van 1.000 frank en verdeeld over: Jansen (24), Sliggers (24), Verhaert (24), Meeusen (24), Claassens (1), Paumen (1), Jacobs (1) en De Groof (1)¹²⁴.

Op **26 januari 1935** werd de maatschappelijke zetel overgeheveld naar de gemeente Geel. Inmiddels was het kapitaal verhoogd tot 300.000 frank, vertegenwoordigd door 300 aandelen van 1000 frank en onderschreven door: Jansen (72), Sliggers (72), Verhaert (72), Meeusen (72), Claassens (3), Paumen (3), jacsobs (3) en De Groof (3)¹²⁵.

12.5. Radiodistributie voor Aalst en omgeving (1934-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd aan de Van Wambekekaai 10/Keizerlijke plaats 26 te Aalst, werd gesticht op **23 oktober 1933** voor notaris Breekpot te Aalst Betrokken bij de oprichting waren: handelsvertegenwoordiger Gustaaf de Stobbeleir (Van Wambekekaai 10, Aalst), boekhouder Valerie Louies (Denderstraat 18, Aalst), bediende César Haelterman (Vakschoolstraat 10, Aalst), Alfons Bastiaens (Gasthuisstraat 38, Aalst), ondernemer Jules Opdenbosch (Koolstraat 5, Aalst), handelaar Frans Schmitz (Jourdansastraat 78, St.-Gillis), mijnningenieur Norbert Van Opdenbosch (Anatole-Francestraat 93, Schaerbeek) en beheerder van maatschappijen baron Eugene de Waha-Baillonville (Generaal Van Merlestraat 37, Berchem).

Het maatschappelijk doel luidde: [...] *“het verkrijgen van vergunningen voor de oprichting van radiodistributiecentrales, de exploitatie daarvan, ‘ t zij direkt of voor derden, de vervaardiging of de aankoop van de daarvoor in aanmerking komende toestellen en onderdeelen en den handel daarin”* [...] ¹²⁶. Het maatschappelijk kapitaal bedroeg 900.000 frank.

¹²³ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Troisième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 12224, p. 1482

¹²⁴ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Troisième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 12224, p. 1482

¹²⁵ Annexes au Moniteur Belge de 1935, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 1137, p. 881

¹²⁶ Annexes au Moniteur Belge de 1933, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 13747, p. 969

De maatschappij verkreeg na een Ministerieel Besluit van **9 oktober 1934** toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie op het grondgebied van de gemeente **Aalst**¹²⁷.

12.5. Radio économique (1934-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Route Gouvernementale 45 te St.-Pieters-Woluwe (Stockel), werd gesticht op **21 november 1934** voor notaris Hubert Scheyven te Brussel. Betrokken bij de oprichting waren: beheerder van maatschappijen Baron Jean de Broqueville (Route Gouvernementale 45, St.-Pieters-Woluwe), expert-boekhouder Constant Van Beckhoven (Rue de Londres 41, Antwerpen), handelaar André van Den Bulcke (Rue Carnot 18, Antwerpen), rentenier Joseph Moons (Rue de la Balance 126, Antwerpen), ondernemer Emile Teirbrood (Elversele) en handelaar François Bruloot (Courte Rue d'argile 20, Antwerpen).

Het doel van de onderneming was: [...] *“l'installation et l'exploitation de réseaux de radiodistribution, ainsi que la construction et le commerce de tous appareils pour la perception et la distribution d'émissions de radiodiffusion”*¹²⁸.

Het kapitaal was vastgelegd op 500.000 frank, vertegenwoordigd door 500 aandelen van 1000 frank en verdeeld over: C. Van Beckhoven (90), A. Van Den Bulcke (90), J. Moons (80), E. Teirbrood (30) E. Bogaert (10) en F. Bruloot (10)¹²⁹.

Deze N.V. verkreeg na een Ministerieel Besluit van **2 januari 1935** toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie in **Bergen**¹³⁰. Op 30 april 1935 bedroeg de *“perte de l'exercice”* 14.917.80 frank¹³¹.

¹²⁷ Le Moniteur Belge, 20 oktober 1934, Ministerie van P.T.T., p. 5623

¹²⁸ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, 14431, p. 1307

¹²⁹ Annexes au Moniteur Belge de 1934, Quatrième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 14431, p. 1307

¹³⁰ Le Moniteur Belge, 10 januari 1935, Ministerie van P.T.T., p. 247

¹³¹ Annexes au Moniteur Belge de 1935, Troisième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 13129, p. 2057

12.7. Kempische Radio Centrales (K.R.C., 1934-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Mermanstraat 33 te Turnhout, werd gesticht op **14 mei 1934** voor notaris Fernand Dierckx te Turnhout. Betrokken bij de oprichting waren: radiotechnicus Alfons Goetelen (Merodelei 45, Turnhout), elektrotechnicus Adriaan Melis (Merdolei 45, Turnhout), fabrikant Frans Goetelen (Guldensporenlei 47, Turnhout), handelaar-pasteibakker Cornelius Melis (Albertstraat 5, Turnhout), Adrianus Biemans, beheerder van de radiocentrales te Oosterwijk, Kaatsheuvel, Oosterhout en Made in Nederland (Kerkstraat 18, Oosterwijk), jonker Jacob de Kuiper (medebeheerder, Gemuldehoekweg 303, Oosterwijk) en elektriciën Marinus Naalden (Provenierssingel 39, Rotterdam).

Het maatschappelijk doel luidde: [...] *“het uitbaten van radiocentrales”* [...]. Het maatschappelijk kapitaal was vastgelegd op 450.000 frank, vertegenwoordigd door 450 aandelen en onderschreven door: A. Goetelen (75), A. Melis (75), F. Goetelen (75), C. Melis (75), A. Biemans (50), J. De Kuiper (50) en M. Naalden (50)¹³².

De maatschappij verkreeg na een Ministerieel Besluit van **3 september 1934** toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie op het grondgebied van de gemeente **Diest**¹³³.

¹³² Annexes au Moniteur Belge de 1934, Deuxième Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 8072, p. 3091

¹³³ Le Moniteur Belge, 13 april 1934, Ministerie van P.T.T., p. 2036

13. 1935

13.1. Radio Echo (1935-)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Rue Forestière 7 te Ixelles werd gesticht op **2 februari 1935**. Betrokken bij de oprichting waren: ingenieur Alfred Coppens (Rue Forestière 7, Ixelles), advocaat Paul Coppens (Rue Forestière 7, Ixelles), graaf René de Briey (Avenue Milcamps 29, Schaerbeek), Mathilde Coppens (Rue François Gay 299, St.-Pieters-Woluwe), advocaat Paul Lavalleye (Avenue Nouvelle 37, Etterbeek), ondernemer Charles-Ivan Nolet de Brauwere van Steeland (Boulevard Hanssens 10, Vilvoorde).

Het maatschappelijk doel luidde: [...] *“l’installation et l’exploitation de réseaux de radiodistribution, la construction et le commerce de tous appareils et objets utiles pour la radiodistribution ou, généralement pour la réception et la distribution d’émissions de radiodiffusion”*[...] ¹³⁴.

Het maatschappelijk kapitaal was vastgelegd op ruim 750.000 frank, vertegenwoordigd door 750 aandelen en onderschreven door: A. Coppens (425), P. Coppens (250), R. De Briey (30), Van Steeland (15), M. Coppens (10), P. Lavalleye (15), en Nolet de Brauwere (5) ¹³⁵.

De maatschappij verkreeg na een Ministerieel Besluit van **19 maart 1935** toelating tot de inrichting en uitbating van een net voor radiodistributie in de gemeenten **St. Amandsberg, Gentbrugge en Ledeberg** ¹³⁶.

¹³⁴ Annexes au Moniteur Belge de 1935, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 1488, p. 1126

¹³⁵ Annexes au Moniteur Belge de 1935, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d’actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 1488, p. 1126

¹³⁶ Le Moniteur Belge, 6 april 1935, Ministerie van P.T.T., p. 2235

13.2. Radiodistribution Gantoise/ Gentsche Radiodistributie (1935)

Ontwerp G. Blommaert, 1935,
(MIAT Gent)

De naamloze vennootschap Gentsche Radiodistributie, gevestigd aan het Wilsonplein 1 te Gent, werd gesticht op **9 maart 1935** voor notarissen Nève (Gent) en Hubert Scheyven (Brussel). Betrokken bij de oprichting waren: La Société de Traction et d'Electricité (Rue de la Science 31, Brussel), vertegenwoordigd door de ingenieurs Victor Dooms (Avenue Louise 571, Brussel) en Georges Sommerhausen (Chaussée de Vleurgat 79, Brussel), **La Société nationale de Radiodistribution**, vertegenwoordigd door F. Mertens, Gaston Blaise, directeur van de **Société Générale de Belgique** (Avenue de la Cascade 47, Ixelles), ingenieur Léon Solvyns (Avenue Molière 149, Vorst), ondernemer Pierre Calmeyn (Avenue Louise 75, Brussel), ingenieur Edmond Bertainchand (Destelbergen Ter Lede) en ondernemer

Charles Grégoire (Avenue Brugmann 31, Brussel).

Het doel van de onderneming luidde : [...] *“toutes entreprises et opérations industrielles, commerciales, financières et immobilières qui se rapportent à la radiodistribution et notamment l’installation et exploitation d’un réseau de radiodistribution à Gand et environs”*¹³⁷.

Het kapitaal was vastgelegd op 6 miljoen frank, vertegenwoordigd door 6.000 aandelen van 1000 frank. Negenhonderd aandelen werden toegekend aan Sonora voor bewezen diensten. De overige aandelen werden onderschreven door: La Société de Traction et d'Electricité (4760), G. Blaise (10), V. Dooms (10), G. Somerhausen (10), L. Solvyns (230), P. Calmeyn (40), F. Mertens (10), E. Bertainchand (10) en C. Grégoire (20)¹³⁸.

De maatschappij, startte haar uitzendingen op **10 mei 1935** vanuit de splinternieuwe studio's Sonora. Deze waren gevestigd in het pas afgewerkte elektrisch onderstation op de

¹³⁷ Annexes au Moniteur Belge de 1935, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 3093, p. 2281

¹³⁸ Annexes au Moniteur Belge de 1935, Premier Trimestre. Recueil spécial des actes, extraits d'actes, procès-verbaux et documents relatifs aux sociétés commerciales, imprimerie du Moniteur Belge, Bruxelles, acte 3093, p. 2281

hoek van Stopenberghe- en Schuurkensstraat naar een ontwerp van architect de Bondt. De hoofdzetel bevond zich op de Wilsonplaats 1 te Gent¹³⁹.

Het bedrijf kende een groot succes, op een ogenblik dat het gros van de bevolking zelf nog geen toestel kon aankopen.

Een affiche, bewaard in het MIAT te Gent, titelde « *Alleen zuivere muziek door de Gentsche radio-distributie* ». De Gentsche radiodistributie zou tot lang na WOII aanwezig blijven in de Gentse huiskamers, tot op het eind van de jaren '50 - begin jaren '60. Op het hoogtepunt van haar succes, in 1959, telde het bedrijf 12.563 abonnees¹⁴⁰.

13.3. Compagnie Nationale d'éclairage (1935)

Deze naamloze vennootschap, gevestigd in de Louise-Marielaan 2 te Antwerpen, verkreeg na een Ministerieel Besluit van **25 december 1935** toelating tot de inrichting en de uitbating van een net voor radiodistributie in de gemeenten **Dinant, Bouvignies en Anseremme**¹⁴¹.

¹³⁹ Le Moniteur Belge, 20-21 mei 1935, Ministerie van P.T.T., p. 3353

¹⁴⁰ CAPITEYN A. (red.), *Interbellum in Gent (1919-1939)*, Gent, 1995

¹⁴¹ Le Moniteur Belge, 9-10 december 1935, Ministerie van P.T.T., p. 7799

14. 1936

14.1. Société Intercommunale de Radiodistribution dans l'arrondissement de Charleroi (S.I.R.A.C.) (1936-)

Deze intercommunale maatschappij, gevestigd in het gemeentehuis van Montigny-sur-Sambre (arrondissement Charleroi), werd gesticht op **24 januari 1936**. Volgende gemeenten waren betrokken bij de uitbouw: **Bouffioulx, Châtelet, Châtelineau, Couillet, Fontaine-l'Evêque, Forchies, Gilly, Gosselies, Jumet, Lodelinsart, Marchienne-au-Pont, Mont-sur-Marchienne, Montigny-sur-Sambre, Pironcamps, Ransart, Souvret, Trazeznies, Fleurus en Marcinelle.**

Bij Ministerieel Besluit van **26 februari 1936** werd deze intercommunale maatschappij (arrondissement Charleroi) gemachtigd een inrichting voor radiodistributie in te richten en uit te baten op het grondgebied van de hoger vermelde gemeenten¹⁴².

¹⁴² Le Moniteur Belge, 12 maart 1936, Ministerie van P.T.T., p. 1435